УДК 378.016:[1+614.25](61:378.4)(477.64)
DOI: https://doi.org/10.24025/3083-7804.1412026374080

Ірина УТЮЖ,
доктор філософських наук,
професор, завідувач кафедри суспільних дисциплін,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-1152-0151

Дмитро СЕПЕТИЙ,
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри суспільних дисциплін,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-2110-3044

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ (з досвіду кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ)

У статті проаналізовано роль міжнародної наукової комунікації у забезпеченні сучасного рівня викладання філософії медицини, медичної етики та деонтології у закладах вищої медичної освіти України. Обґрунтовано, що динамічний розвиток біомедичних технологій, цифрової медицини, штучного інтелекту, біоетики та глобальних викликів охорони здоров'я вимагає постійного оновлення змісту гуманітарної підготовки майбутніх медичних і фармацевтичних фахівців. Особливу увагу приділено значенню міждисциплінарної взаємодії між філософами, біоетиками, лікарями, фармацевтами та дослідниками медичної гуманітаристики як необхідної умови формування сучасного освітнього середовища. Представлено досвід кафедри суспільних дисциплін Запорізького державного медичного та фармацевтичного університету щодо організації щорічної науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини», яка проводиться з 2020 року, а з 2023 року має міжнародний статус. Показано, що конференція стала ефективною платформою для професійного діалогу українських та зарубіжних учених, обговорення актуальних проблем філософії медицини, біоетики, медичної освіти, клінічної практики та медичного права, а також інтеграції української медичної гуманітаристики у світовий академічний простір.

Ключові слова: *філософія медицини, медична етика, біоетика, деонтологія, медична гуманітаристика, міжнародна наукова комунікація, медична освіта, міждисциплінарність, науково-практична конференція*

© Утюж І., Сепетий Д., 2026

Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC)

ISSN 3083-7804 (print) ISSN 3083-7812 (online)

Вступ

Стрімкий розвиток сучасної медицини, біомедичних технологій, цифровізації охорони здоров'я, штучного інтелекту та персоналізованої медицини актуалізує необхідність переосмислення ролі гуманітарної складової у професійній підготовці майбутніх лікарів і фармацевтів. У цих умовах особливого значення набувають філософія медицини, медична етика, біоетика та деонтологія, які формують світоглядні засади медичної професії, сприяють розвитку критичного мислення, моральної відповідальності, комунікативної компетентності та здатності приймати виважені рішення в умовах клінічної невизначеності.

Викладання зазначених дисциплін на сучасному науковому рівні передбачає постійне оновлення їхнього змісту відповідно до новітніх світових досліджень, активне використання сучасної, насамперед англомовної, наукової літератури, а також інтеграцію української медичної гуманітаристики до міжнародного академічного простору. Важливою умовою такого розвитку є міждисциплінарна співпраця філософів, лікарів, фармацевтів, біоетиків, психологів, правників та інших фахівців, яка забезпечує комплексне осмислення актуальних проблем сучасної медицини та сприяє вдосконаленню освітнього процесу.

Одним із найбільш ефективних інструментів професійної комунікації є науково-практичні конференції, що створюють простір для обговорення сучасних викликів медичної науки, обміну досвідом, налагодження міжнародної співпраці та впровадження інноваційних підходів у навчальний процес. Саме з цією метою кафедра суспільних дисциплін Запорізького державного медико-фармацевтичного університету спільно з кафедрою дитячих хвороб із 2020 року проводить щорічну науково-практичну конференцію «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини», яка з 2023 року набула міжнародного статусу. За цей час конференція стала важливим майданчиком для міждисциплінарного та міжнародного академічного діалогу, об'єднавши провідних українських і зарубіжних дослідників у галузі філософії медицини, медичної етики, біоетики, клінічної практики та медичної освіти.

Метою статті є узагальнення досвіду кафедри суспільних дисциплін Запорізького державного медико-фармацевтичного університету щодо розвитку міжнародної наукової комунікації у сфері філософії медицини, медичної етики та деонтології, аналіз основних напрямів організації щорічної міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини», а також визначення перспектив подальшого вдосконалення цієї діяльності. Методологічною основою статті стали матеріали конференцій, організаційно-методичні напрацювання кафедри, досвід міжнародної академічної співпраці та результати їх практичного впровадження в освітній процес.

Основний матеріал статті

Гуманітаризація сучасної освіти – це необхідність, потреба, першооснова цивілізаційного розвитку людства. Саме освіта і наука є стрижнем найважливіших ресурсів нового етапу розвитку цивілізації, заснованого на високих технологіях high-tech (біо-, нано-, інфо-, електрохімії і т.д.). Процес конструювання образу майбутнього задає смисли розвитку, в яких провідна роль належить людині, творцеві, з адекватними моральними переконаннями, ціннісними орієнтирами, творчими здібностями.

Зупиняючись на аналітиці об'єктивної реальності майбутнього, яка формує смислоорієнтири сучасної університетської освіти і освіти в цілому, відзначимо, що інтелектуальна праця та її продукт у вигляді знань не можуть бути чимось виміряні та об'єктивно оцінені. Особливу роль у виробництві нематеріального продукту гратимуть характеристики, пов'язані з креативністю, комунікативними здібностями і навичками самоорганізації фахівців. Йдеться, зокрема, про так звані гнучкі, м'які навички (soft skills), які також стають невід'ємною частиною професійних компетенцій і набувають у суспільстві знання особливої цінності, оскільки вони активно вбудовуються до універсального глобального процесу виробництва і споживання, але не піддаються при цьому об'єктивній кількісній оцінці. Тому актуально звучать слова Віктора Франкла про основне завдання освіти в сучасному світі, яким має бути вдосконалення здібностей, що дозволяють людині знаходити унікальні смисли: «Сьогодні освіта не може залишатися в руслі традиції, вона повинна розвивати здатність приймати незалежні автентичні рішення» (Frankl, 1988, p. 64).

В рамках даної позиції підкреслимо, що в університетах буде зростати попит на творчість, на обґрунтування нового. Очевидним є підвищення ролі соціогуманітарного знання в системі вищої освіти. У дискусіях про роль освіти мова, головним чином, йде про розвиток критичного, творчого мислення, смислової сфери особистості та обґрунтоване соціоконструювання, створення суспільства процвітання – без злиднів і воєн, боргів і насильства, згідно з формулюванням Ж. Фреско (Fresco, 2002).

Цифровізація і технологізація університету як освітнього майданчика і розгалуженої системи експертного знання – є необхідним процесом, здатним контролювати рівень наданих послуг і знань та забезпечувати певні гарантії. Феномен, коли знання і наука в структурі університету об'єднуються і перетворюються на провідну силу процесу виробництва, Бутан називає терміном «knowledge-based economy», тобто економіка, заснована на знанні (Boutang, 2011).

Економіка знань, інновації – це завжди колективний продукт і проєкт, суспільне благо, тому нова парадигма освіти виступає як результат спільної діяльності в мережах (Boutang, 2011). Таким чином, формування єдиної університетської культури є викликом часу для сучасної системи

вищої освіти і можливістю на платформах Інтернету презентувати і реалізовувати себе.

Тому в Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті вибудована цілісна система підготовки людини до життя. Соціогуманітарні науки та філософія є «методологічним регулятивом» розвитку людини, майбутнього спеціаліста-медика. А саме, таким методологічним регулятивом виступає філософська підготовка особистості, яка здійснюється через аналітику, критику ідеалів, норм культури мислення, що утворюються в повсякденному житті. Збереження та розвиток в освітньому просторі ЗДМФУ соціогуманітарних, філософських дисциплін дає можливість сформувати людський світогляд як онтологічний чинник, який спрямовує буття людини на гармонійне існування, на пробудження «добрих янголів людської природи», щоб у світі було менше насильства і деструкції (Pinker 2011).

Сучасна освіта не тільки отримала велику кількість нових технологічних засобів, якими має навчитися користуватися з оптимальним результатом. Вона сама стає політичною, терапевтичною, соціальною технологією. Тож викладачам соціогуманітарних, філософських дисциплін варто це враховувати і використовувати нові технології задля того, щоб уникнути катастрофи глобальної дегуманізації.

Проєкт активного розвитку і впровадження філософського і соціогуманітарного знання є настільки актуальним, що дає можливість надати філософії і багатьом соціогуманітарним наукам новий інноваційний статус, позбавити їх безплідної тавтології, трансляції застарілих або суб'єктивно-політичних поглядів. Так формуються нові міждисциплінарні, міжуніверситетські проєкти, які дозволяють практично реалізувати перепрограмовані методологічні смисли соціогуманітарних дисциплін. Як приклад, презентуємо міждисциплінарний проєкт «Філософія медицини», в якому відбувається формування інтегрального знання у системі наук.

Актуальність розробки міждисциплінарного проєкту «Філософія медицини», який реалізується в міжуніверситетському просторі України, зумовлена невідповідністю сучасного освітнього процесу запитам та потребам особистості й суспільства, світовим досягненням, соціальному престижу освіченості та інтелектуальної діяльності. Саме тут, в науках про людину і для людини, техніка та нові наукові відкриття знаходитимуть свої нові точки дотику. І, відповідно, саме в медицині роль соціогуманітарної і філософської складової є доволі значною (Utiuzh and Spytsia, 2020).

В процесі навчання та виховання майбутнього лікаря в медичних ЗВО важливою є гуманітарна складова, яка включає вивчення філософії та інших суспільних та гуманітарних дисциплін. Особливу роль у цьому відіграють дисципліни, які інтегрують соціогуманітарне знання з власне медичним

знанням, забезпечуючи світоглядне та етичне підґрунтя для професійної діяльності лікаря – філософія медицини та біоетика. Остання може розглядатися по суті як важлива складова частина першої, хоча фактично вона виокремилася в окрему дисципліну з власною мережею дослідницьких центрів, наукових журналів та інших форм наукової комунікації, освітніх компонентів у навчанні майбутніх фахівців у царині охорони здоров'я. Для плідного розвитку цього освітньо-наукового напряму в медичних ЗВО важливим є обмін досвідом у засвоєнні здобутків філософії медицини та біоетики, їх інтеграції в освітній процес та науково-дослідницьку роботу.

В освітньому процесі на кафедрі суспільних дисциплін ЗДМФУ філософсько-медична складова представлені насамперед обов'язковим курсом з основ біоетики та біобезпеки для студентів І курсу медичних факультетів та елективним курсом з філософії медицини для студентів ІІ-ІV курсів медичних факультетів, додатковими елективними курсами з медичної етики та деонтології, значною частиною курсу з філософії науки для аспірантів, та елементами філософії медицини та біоетики у змісті інших гуманітарних дисциплін. Основи біоетики та біобезпеки вивчаються у формі курсу лекцій (16 год. лекційних занять та 29 год. самостійної роботи студентів), в якому систематично представлена проблематика біомедичної етики на основі зразкових україномовних та англомовних підручників та публікацій у міжнародних наукових журналах: предмет, мета та історія розвитку біомедичної етики; основні етичні принципи професійної діяльності медичного працівника та основні моделі відносин між лікарем та пацієнтом; етичні проблеми та засади біомедичних наукових досліджень; етичні проблеми початку та кінця життя; етичні проблеми розвитку сучасних біотехнологій та медичної генетики; проблеми справедливого розподілу медичних ресурсів та доступу до медичних послуг тощо. Подальше поглиблене вивчення етичних проблем в медицині здійснюється на елективних курсах з медичної етики та деонтології. Елективний курс з філософії медицини доповнює цю тематику обговоренням (у формі 20 год. лекційних та семінарських занять та 70 год. самостійної роботи студентів) онтологічної, епістемологічної та соціально-філософської проблематики розуміння сутності, призначення та суспільного контексту медичної праці. Поглиблене засвоєння проблематики філософії медицини та медичної етики продовжується при підготовці майбутніх докторів філософії у галузях медицини та фармації в рамках дисципліни «Філософія науки».

Важливість викладання цих дисциплін на найвищому сучасному науковому та педагогічному рівні зумовлює необхідність не лише постійного засвоєння найбільш актуальної сучасної навчальної та наукової літератури, переважно англомовної, але й регулярної наукової

міждисциплінарної міжнародної комунікації, що залучатиме до спільного обговорення проблем філософії медицини та медичної етики провідних вітчизняних та іноземних дослідників медичної гуманітаристики та науковців власне медичних та фармацевтичних спеціальностей. З цією метою, кафедра суспільних дисциплін ЗДМФУ спільно з кафедрою дитячих хвороб щороку, починаючи з 2020 р., організовує та проводить науково-практичну конференцію «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини», яка з 2023 р. набула статус міжнародної. В роботі конференції беруть участь дослідники з філософії медицини та медичної етики з країн Європейського союзу, США та Канади; щороку їх коло зростає. Так, VII Міжнародній конференції, 26–27 лютого 2026 р. взяли участь, поряд з провідними українськими науковцями, дослідники з Німеччини, США, Великобританії, Сінгапуру, Польщі та Литви.

Професор Кембріджського університету та Наньянського технологічного університету (Сінгапур) Джакоб Стеґенґа у доповіді «Principles for Public Health Guidance» поділився своїм баченням принципів, що мають керувати політикою в галузі охорони здоров'я, на основі підходу «медичного нігілізму», згідно якого суспільству слід з підвищеною обережністю ставитися до медичних втручань та впровадження нових заходів охорони здоров'я, оскільки медичні дослідження часто є упередженими, а втручання часто дають незначні переваги поряд зі значними і часто негативними непередбаченими наслідками. Варто відзначити, що Джакоб Стеґенґа брав участь в нашій конференції вже вдруге. У 2024 р. він виступив із доповіддю «The Drug Worked for Me», в якій обговорював проблему оцінки надійності оповідних свідчень про дієвість медичного засобу в індивідуальних випадках і презентував формальну модель причинового висновування на основі клінічного досвіду, що дає змогу обґрунтовано оцінювати такі свідчення (Stegenga, 2024).

Дослідник з етики та управління редагуванням геному з Інституту етики та історії медицини Тюбінгенського університету Олівер Фіні представив доповідь «CRISPR and Public Engagement in an Age of Polarisation: The 'Narow Tribal Consensus'», що розвиває його попередні дослідження проблеми залучення громадськості до регулювання редагування геному людини в умовах зростаючої суспільної поляризації (Feeney, 2025b). У своїй доповіді Олівер Фіні обговорив труднощі досягнення «широкого суспільного консенсусу» стосовно суперечливих питань редагування геному людини на основі технології CRISPR в сучасних умовах наростання авторитарних та популістичних політичних тенденцій в країнах «зрілої» ліберальної демократії, особливо США. У зв'язку з цими тенденціями має місце зростання афективної поляризації та трайбалізму, що робить досягнення «широкого суспільного консенсусу» усе більш

проблематичним і натомість веде до «вузького племінного (tribal) консенсусу». У доповіді було розглянуто декілька можливих відповідей на цю ситуацію, зокрема, розширення деліберативного підходу, відступ до підходу мінімальної участі; повну відмову від вимоги залучення громадськості, непрямий підхід до «афективного залучення» (Feeney, 2026). Олівер Фіні є регулярним учасником конференції; цього року він взяв в ній участь вже втретє. В попередніх доповідях він презентував свій аналіз проблеми збереження ідентичності особи при редагуванні геному людини (Feeney, 2025a) та дослідження викликів для розробки надійного управління технологією CRISPR-Cas9 в перспективі двох траєкторій розвитку цих технологій протягом останнього десятиліття та відповідних етичних реакцій (Feeney, 2024).

Доцент кафедри історії та філософії науки Піттсбурзького університету Джонатан Фуллер представив оригінальну концепцію історії розвитку модерної медицини, докладно обґрунтовану у його недавній книзі *The New Modern Medicine.* В ній він доводить, що розвиток модерної (наукової) медицини доречно поділяти на два етапи: перший, що тривав з XIX по середину XX століття, для якого визначальним є те, що медичні втручання та решта медицини були по-новому сформовані сучасними науковими дослідженнями, і другий – етап *нової* модерної медицини, або *епідеміологічної* медицини, що почався всередині XX століття як результат впливу нових епідемій, нових норм доказів та розвитку нових наук епідеміології (Fuller, 2025).

Професор теорії та етики в біологічних науках Любецького університету (Німеччина) Крістоф Реманн-Суттер свою доповідь «Finding the Right Time in Life. Genital Surgery in Children with Differences of Sex Development (DSD)» присвятив проблемі визначення належного часу хірургічного втручання у дітей з відмінностями у статевому розвитку (DSD): чи здійснювати такі втручання у ранньому віці, коли вони більш безпечні та ефективні, але дитина ще не набула стану зрілості, необхідного для добровільної інформованої згоди, і рішення мусять приймати батьки, чи в пізнішому віці, коли молода людина є вже достатньо дорослою, щоб прийняти власне зважене рішення, але значно зростає ризик, що операція може бути невдалою? (Rehmann-Sutter, 2026).

Доцент кафедри медичної гуманітаристики та суспільних наук Вроцлавського медичного університету Аґата Стшондала у своїй доповіді “Triage and War: The Genealogy of Medical Decision-Making under Conditions of Extreme Scarcity” дослідила генеалогічний зв’язок між практикою тріажу (медичного сортування хворих) та збройним конфліктом, обґрунтувавши тезу, що сучасний тріаж виник як відповідь на масштаб, темп та організаційні вимоги війни, а не з абстрактних клінічних міркувань: війна перетворила прийняття медичних рішень на практику, де автономія

структурно обмежена, а вибір робиться під надзвичайним тиском. Сортування впровадило в медицину логіку, орієнтовану на популяції, надаючи пріоритет терміновості та виживанню над рангом чи індивідуальними уподобаннями (Strządała, 2026). Аґата Стшондала взяла участь у конференції вже втретє. Її доповідь на попередній конференції була присвячена дослідженням посттравматичного зростання серед медичних працівників (Strządała, 2025).

Професор Інституту наук про здоров'я Вільнюського університету Наталія Істоміна в доповіді «From Bodily Experience to Data Transparency: Continuous Glucose Monitoring and the Ambivalent Medicalization of Everyday Life» дослідила, як сучасні цифрові технології охорони здоров'я трансформують переживання хвороби, перетворюючи тілесні відчуття на безперервні потоки даних, на прикладі безперервного моніторингу глюкози (БМГ), що є парадигматичним випадком цієї трансформації. БМГ було розглянуто переважно не як клінічну інновацію, а як соціально-етичне явище, що змінює тілесність та повсякденне життя. Спираючись на концепції медикалізації та прозорості даних, аналіз підкреслює амбівалентну природу технологій цифрової охорони здоров'я: з одного боку, БМГ забезпечує більшу автономію пацієнта, самопізнання та участь у лікуванні захворювань; з іншого боку, він посилює самоспостереження, нормативний тиск та медичне формування щоденної поведінки. Така амбівалентність характерна і для інших цифрових технологій охорони здоров'я, тому її визнання є важливим для розуміння майбутньої траєкторії розвитку сучасної медицини (Istomina and Šuminienė, 2026).

Доповіді з актуальних проблем філософії медицини та медичної етики на конференції представили також провідні українські науковці в царинах медицини, фармації та медичної гуманітаристики. Кафедра суспільних дисциплін була представлена доповідями проф. І. Г. Утюж, проф. Д. П. Сепетого, доц. Ю. О. Іріоглу, ст. викл. В. В. Денисенко.

Важливим моментом розвитку міжнародної співпраці ЗДМФУ в царині філософії медицини став курс лекцій, прочитаний (онлайн) для аспірантів, студентів та науково-педагогічних працівників ЗДМФУ у січні 2026 р. професором Джакобом Стеґенґою. Курс ґрунтувався на книзі лектора Care and Cure: An Introduction to Philosophy of Medicine (Stegenga, 2018). Протягом п'яти лекцій було обговорено основні проблемні питання стосовно змісту понять здоров'я та хвороби, основних моделей охорони здоров'я, значимості різних видів свідчень (доказів) в медицині та обґрунтованості висновків на їх основі, об'єктивності та соціальної структури медичної науки, медичного статусу психіатрії, політики в царині охорони здоров'я.

Результатом тривалої й плідної міждисциплінарної співпраці науковців ЗДМФУ та інших медичних ЗВО у царині філософії медицини

стало видання колективної наукової монографії «Сучасні проблеми філософії медицини», яка висвітлює сучасні дискусії та пропонує нові підходи до ряду актуальних проблем сучасної філософії медицини, у соціально-філософському, епістемологічному, та аксіологічно-етичному вимірах: розуміння значення медицини в перспективі сучасної філософської картини світу, напрямки соціально-філософського аналізу актуальних проблем філософії медицини, сучасні трансформації біополітичної концепції, значення методологічної матриці в медицині, фармацевтичні та етико-правові аспекти токсикологічних досліджень, можливості та обмеження розгляду біоетичної проблематики крізь призму теорій персональної ідентичності, філософські та етичні питання медико-біологічних досліджень, дестигматизація онкохвороби в клінічному дискурсі та освітній парадигмі медицини (Utiuzh and others, 2025, p. 4).

Висновки

Сучасний розвиток медичної освіти потребує органічного поєднання фундаментальної професійної підготовки з гуманітарним осмисленням новітніх біомедичних, технологічних і соціокультурних викликів. Саме тому міжнародна наукова комунікація стає одним із ключових чинників оновлення змісту викладання філософії медицини, медичної етики та деонтології, забезпечуючи безпосередній доступ до новітніх наукових підходів, міждисциплінарних досліджень і кращих світових освітніх практик. Досвід проведення кафедрою суспільних дисциплін Запорізького державного медико-фармацевтичного університету щорічної міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини» підтверджує ефективність такого формату академічної взаємодії. Конференція сприяє формуванню сталих міжнародних наукових зв’язків, розвитку міждисциплінарних досліджень, удосконаленню навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів гуманітарного циклу та підвищенню якості підготовки майбутніх лікарів, фармацевтів і науковців.

Перспективним напрямом подальшого розвитку є розширення міжнародної співпраці, залучення провідних світових фахівців з філософії медицини, біоетики, цифрової медицини, штучного інтелекту та медичного права, що сприятиме інтеграції української медичної гуманітаристики до європейського й світового науково-освітнього простору та формуванню нової культури професійної відповідальності медичного працівника.

Iryna UTIUZh,
Dr. of Science in Philosophy, Professor,
Head of the Department of Social Sciences,
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-1152-0151

Dmytro SEPETYI,
Doctor of Philosophical Sciences,
Professor, Professor at the Department of Social Sciences,
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-2110-3044

INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMUNICATION AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF TEACHING PHILOSOPHY OF MEDICINE AND MEDICAL ETHICS (from the Experience of the Department of Social Studies at ZSMFU)

The dynamical development of biomedical technologies, digital medicine, artificial intelligence, bioethics, and global health challenges necessitates the continuous renewal of the forms and content of humanities training for future medical and pharmaceutical professionals. Such renewal should be grounded in the interdisciplinary international dialogue among philosophers, bioethicists, physicians, pharmacists, and researchers in the medical humanities. The Department of Social Studies at Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University possesses extensive experience in fostering international scholarly communication in the fields of the philosophy of medicine, medical ethics, and deontology. The purpose of this article is to summarize this experience, analyze the key aspects of organizing the annual international scientific and practical conference «Socio-ethical and Deontological Problems of Contemporary Medicine», and identify prospects for the further improvement of this activity.

The analysis of key trends and problems in the development of contemporary medical education presented in this article leads to the conclusion that there is a need to organically integrate fundamental professional training with a humanistic understanding of the latest biomedical, technological, and sociocultural challenges. That is why international scientific communication is becoming a key factor in updating the teaching content of the philosophy of medicine, medical ethics, and deontology, as it provides direct access to cutting-edge scientific approaches, interdisciplinary research, and global best practices in education. The experience of the Department of Social Studies at Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University in organizing the annual international scientific and practical conference «Socio-Ethical and Deontological Issues in Contemporary Medicine» demonstrates that the event has become an effective platform for professional dialogue among Ukrainian and international scholars; for discussing pressing issues in the philosophy of medicine, bioethics, medical education, clinical practice, and medical law, and for integrating Ukrainian medical humanities into the global academic community. Future development should focus on expanding international cooperation and engaging leading global experts in the philosophy of medicine, bioethics, digital medicine, artificial intelligence, and medical law. This will facilitate the integration of Ukrainian medical humanities into the European

and global scientific and educational landscape and foster a new culture of professional responsibility among medical practitioners.

Keywords: *philosophy of medicine, medical ethics, bioethics, deontology, medical humanities, international scientific communication, medical education, interdisciplinarity, scientific-practical conference*

References

Boutang, Y.-M. (2011). *Cognitive capitalism.* Los Angeles: Polity Press.

Feeney, O. (2024). One Technology: Two Ethical Paths: Ethical, Governance & Justice Challenges in Human Genome Editing. *In Socio-ethical and Deontological Problems of Concemporary Medicine: Collection of Materials of the 5th International Scientific-Practical Conference (28-29 February, 2024)* (p. 76). Zaporizhzhia: ZSMFU.

Feeney, O. (2025a). Disability, Selection & Genome Editing: Rethinking (Non)Identity-Affecting Debates. In *Socio-ethical and Deontological Problems of Concemporary Medicine: Collection of Materials of the 7th International Scientific-Practical Conference (20-21 February, 2025)* (pp. 169-170). Zaporizhzhia: ZSMFU.

Feeney, O. (2025b). Polarizing Biotechnologies and a Polarized Public: New Challenges for Global Calls for Public Engagement in Human Genome Editing. *Journal of Ethics and Emerging Technologies*, 35(2), 1-9. https://doi.org/10.55613/jeet.v35i2.168

Feeney, O. (2026). CRISPR and Public Engagement in an Age of Polarisation: The 'Narow Tribal Consensus'. In *Socio-ethical and Deontological Problems of Concemporary Medicine: Collection of Materials of the 7th International Scientific-Practical Conference (26-27 February, 2026)* (pp. 81-82). Zaporizhzhia: ZSMFU.

Frankl, V. (1988). *The Will to Meaning.* A Meridian Book. 208 p.

Fresco, J. (2002). *The Best That Money Can't Buy: Beyond Politics, Poverty and War.* Global Cyber Visions.

Fuller, J. (2025). *The New Modern Medicine: Disease, Evidence, and Epidemiological Medicine.* Oxford University Press.

Istomina, N., Šuminienė, J. (2026). From Bodily Experience to Data Transparency: Continuous Glucose Monitoring and the Ambivalent Medicalization of Everyday Life. In *Socio-ethical and Deontological Problems of Concemporary Medicine: Collection of Materials of the 7th International Scientific-Practical Conference (26-27 February, 2026)* (pp. 12-13). Zaporizhzhia: ZSMFU.

Pinker, S. (2011). *The Better Angels of Our Nature: Why Violence Has Declined.* Viking Books.

Rehmann-Sutter, C. (2026). Finding the Right Time in Life. Genital Surgery in Children with Differences of Sex Development (DSD). In *Socio-ethical and Deontological Problems of Concemporary Medicine: Collection of Materials of the 7th International Scientific-Practical Conference (26-27 February, 2026)* (pp. 82-86). Zaporizhzhia: ZSMFU.

Stegenga, J. (2018). *Care and Cure: An Introduction to Philosophy of Medicine.* University of Chicago Press.

Stegenga, J. (2024). The Drug Worked for Me. In *Socio-ethical and Deontological Problems of Concemporary Medicine: Collection of Materials of the 5th International Scientific-Practical Conference (28-29 February, 2024)* (p. 20). Zaporizhzhia: ZSMFU.

Strządała, A. (2025). Post-Traumatic Growth among Healthcare Workers: Empirical Studies and Theoretical Model. In *Socio-ethical and Deontological Problems of Concemporary Medicine: Collection of Materials of the 6th International Scientific-Practical Conference (20-21 February, 2025)* (p. 227). Zaporizhzhia: ZSMFU.

Strządała, A. (2026). Triage and War: The Genealogy of Medical Decision-Making under Conditions of Extreme Scarcity. In *Socio-ethical and Deontological Problems of Concemporary Medicine: Collection of Materials of the 7th International Scientific-Practical Conference (26-27 February, 2026)* (p. 87). Zaporizhzhia: ZSMFU.

Utiuzh, I., Spytsia, N. (2020). The Constructive Aspect of Socio-Humanities in Medical Education: A View from the Future. In D.A. Moskvitina (ed.), *Humanitarian Dimensions of Contemporary Medical Education: A Collective Monograph* (pp. 7-20). [In Ukrainian]. Zaporizhzhia: ZSMU.

Utiuzh, I. and others. (2025). *Contemporary Problems in the Philosophy of Medicine: A Monograph* [In Ukrainian]. Dnipro, Zhurfond.

Стаття надійшла 18.05.2026
Прорецензовано: 01.06.2026
Прийнято: 03.06.2026
Оприлюднено: 30.07.2026